

Een ontmoeting met....

mevrouw Dina Johanna Wilhelmina Breetvelt - de Haas van 1918 tot 1947 gemeente - vroedvrouw te Zierikzee. In bejaardencentrum 'De Wieken' keken we met haar dochter terug op het leven van een vrouw, die menig Zierikzeeër naar hielp het levenslicht te aanschouwen.

Toen Dina de Haas, zoals mevrouw Breetvelt heette voor haar huwelijk met meester Breetvelt, in Zierikzee in functie trad was de eerste storm van het socialisme ook al over het lage Schouwse land gegaan. Die storm leverde de stad Zierikzee een echt ziekenfonds op. Het ergste leed was hiermee voor de armen geleden. Dat het voor de meeste mensen nog geen botertje tot de boom was, bleek uit het verslag van mevrouw Breetvelt. Haar bewogenheid met het lot van haar kraamvrouwen kleurde haar verhalen en soms werden de emoties haar te veel als ze vertelde over een bevalling waarbij het allemaal niet zo voorspoedig verliep.

Op 15 december 1894 werd in het traditioneel gereformeerde gezin De Haas te Bergen op Zoom, dochter Dina Johanna Wilhelmina geboren. Zij was één van de negen. Vader had een ansjovisbedrijf.

Kleine Dina, zoals ze genoemd werd, groeide op tot een bedrijvig pienter meisje. Op school vielen al snel haar leergierigheid en helder verstand op. Het hoofd van de meisjesschool adviseerde haar ouders dan ook om haar 'door te laten leren'. Haar ouders wezen deze gedachte van de hand, dochters bleven als hulp binnen het gezin. Na enige tijd kwamen zij echter terug op hun besluit en gaven hun dochter het advies naar de vroedvrouwenschool te gaan. Zo trok Dina de Haas op 18-jarige leeftijd naar het verre Rotterdam, waar ze op het internaat van de Rijkskweekschool voor Vroedvrouwen kon worden geplaatst. Na het afronden van haar studie werd ze in december 1918 door de gemeente Zierikzee aangenomen.

In ongeveer dezelfde tijd werd door de gemeente aan school - A een jonge onderwijzer benoemd, de heer G. H. Breetvelt, en ze konden het samen wel vinden die twee, dus de huwelijksboot liet niet lang op zich wachten. Ze kregen drie kinderen.

Meester Breetvelt tegen zijn kinderen: "Moeder zet de kinderen op de wereld en ik voed ze op. Een volmaakt stel."

Naast haar taak van gemeente - vroedvrouw voerde ze een eigen praktijk. Bij complicaties kon ze voor hulp een beroep doen op de plaatselijk praktiserende artsen. Toen de kinderen kwamen moest er thuis hulp komen voor dag en nacht. De buitenpraktijk werd afgestoten, want haar 'ronde' moest de jonge vroedvrouw op de fiets doen.

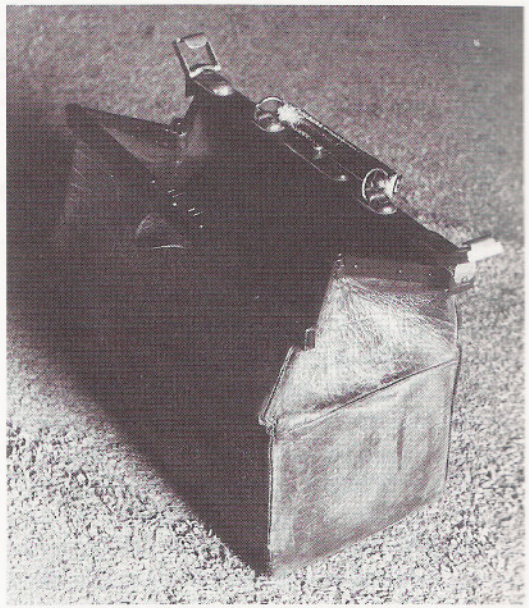
Mevr. D.J.W. Breetvelt-de Haas.

“De woonomstandigheden waren over het algemeen miserabel, er waren zelfs moeders die hun kind in het stro ter wereld moesten brengen, omdat ze geen bed tot hun beschikking hadden. Er kwam veel alcoholisme voor. De huizen hadden meestal maar een woonkamer en een slaapzolder. In de grote gezinnen sliepen de kinderen allemaal bij elkaar op de zolder. De ouders meestal beneden in de bedstee. Ik heb één keer meegemaakt dat ik in het halfduister bij de bedstee van een kraamvrouw kwam, elektrisch licht was er uiteraard niet, en over iets struikelde: één van de kinderen had zich dicht in de buurt van moeder een plaatsje veroverd en liet zich niet weg sturen.” Het vuil was één van de grote vijanden in die tijd. In de warme droge zomers was er nauwelijks water in de putten. “Soms zag ik de vlooiën uit de dekens springen.”

“De mensen hadden zo’n wisselvallig bestaan, ze konden zo van de een op de andere dag ontslagen worden. Het was mijn richting niet, maar ik kon me wel voorstellen dat de socialist Troelstra veel mensen achter zich kreeg. Het standsverschil was ontzettend groot.” Mevrouw Breetvelt kon op 98 - jarige leeftijd nog hartelijk lachen om de malle situaties die ze uiteraard ook meemaakte.

“Op een keer werd ik ‘s avonds laat op een boerenhoeve geroepen, want de boerinne ging beginnen. Toen ik inderhaast arriveerde, lag de kraamvrouw in haar fraaiste ‘boerendracht’ te pronken en ze weigerde pertinent welk kledingstuk dan ook voor de bevalling prijs te geven.”

Dat Dina Breetvelt ook begaan was met hoe het dan nog verder ging met haar pupillen bleek uit het volgende verhaal. “Ik kwam vaak ‘s avonds laat bij gezinnen aan. In heel wat families zaten dan de kindertjes te knikkebollen van de slaap, maar ze konden niet naar bed, want ze moesten erwten lezen om een centje bij te verdienen. Als ik dan thuis kwam zei ik tegen mijn man, als die of die weer slaapt morgen op school moet je er maar niets van zeggen hoor: het is weer zo laat geworden met erwten lezen.” De hygienische omstandigheden waren minimaal. De vroedvrouw hield haar kraamvrouwen voor, dat ze voor het zogen de borsten moesten wassen. Helaas, het kwam er niet altijd van en

de zuigelingen liepen spruw op. Ook de oudere kinderen die de hele dag op spenen sopten, kregen vaak spruw. Mevrouw Breetvelt droeg altijd een zak nieuwe spenen met zich mee en wist met bekwame en snelle hand bij het soppend grut een oude voor een nieuwe speen te verwisselen. Wat haar niet altijd in dank werd afgenomen.: “Bè..de juffrouw ei m’n spene ofvepakt!”

Op een nacht werd ze in een huis geroepen in de polder, waar totaal geen licht voorhanden was. Gelukkig was het volle maan en hadden de bewoners rolgordijnen van glimmend zeildoek. Door wat gemanipuleer met het zeildoek kon de jonge vader de geboorte van zijn kind in het licht zetten.

In de stad was er van de bedeling een soepkokerij. Het was zo geregeld dat kraamvrouwen om 13.00 uur een keteltje soep op mochten laten halen. Uit haar levensverhaal spreekt dat Dina Breetvelt - de Haas en haar man zich altijd verbonden hebben gevoeld met de minder bedeelden om zich heen.

“Het verbaasde me soms, dat al was een gezin nog zo groot het toch weer een feest was als er weer een kleine werd geboren en de hele buurt te hulp schoot.”

In het begin van haar praktijk heeft mevrouw Breetvelt strijd moeten voeren tegen vooroordelen en onwetendheid. Nieuwe vindingen op medisch gebied en scherper toezicht op het naleven van hygienische voorschriften brachten de ontwikkeling van de verloskunde in een stroomversnelling.

Patiënten die het zich financieel konden veroorloven deden voor de bevalling een beroep op een arts.

Gaandeweg kwam er verandering in het traditionele patroon dat de verloskunde per definitie een vrouwenaangelegenheid zou zijn.

Mevrouw Breetvelt was iemand die leefde tussen twee werelden in. Aan de ene kant nog de rust en de gemoedelijkheid van het platteland van de 19e eeuw en met daaropvolgend de snelle ontwikkelingen op allerlei gebied van de 20e eeuw.

“In 1947 las ik in de krant dat ik ontslagen was als gemeente - vroedvrouw.” Op 98 - jarige leeftijd kon ze er niet bitter om zijn. “Gereformeerd, ja dat ben ik altijd gebleven. Maar dat moet nu voorbij zijn. Alle kerken moeten samen gaan, dat is beter... zo hoort het te zijn.”

Dina Breetveld, geboren de Haas, verloor in 98 jaar haar Geloof, Hoop en Liefde nimmer.

Zierikzee, ‘De Wieken’
29 maart 1993
